Liten rosenkvitten

Chaenomeles japonica

I korthet

- *Chaenomeles japonica* – rosväxter (Rosaceae).
- Hemmahörande i Japan.
- Låg, taggig, lövfällande buske med små, blanka blad.
- Orangeröda till röda blommor tidigt på våren, ofta före bladen; på hösten små, gula, doftande frukter.
- Ute året runt i sol; på vintern skyddas skålen mot hård frost.
- Tål beskärning bra; formas direkt efter blomningen så att blomknopparna blir kvar.
- Fröna blötläggs och får 2–3 månader i kylskåp; fröplantor blommar ofta först efter 3–5 år.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av liten rosenkvitten har du grunden till en vinterhärdig, blommande bonsai som du själv formar från den första groddplantan. Fröna behöver först 2–3 månader i kylskåpet, och därefter brukar de första groddplantorna visa sig efter 3–4 veckor. De första åren låter du de unga plantorna bli kraftiga. Blommorna kommer oftast efter 3–5 år – och eftersom fröplantor inte är likadana kan färgen variera.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Liten rosenkvitten (*Chaenomeles japonica*) är en låg, lövfällande buske i familjen rosväxter – släkt med äpple, päron och kvitten. Den växer vilt i Japan på soliga sluttningar, i snår och längs skogsbryn. Busken blir sällan högre än cirka 1 m men breder gärna ut sig åt sidorna med nya skott från roten. Grenarna är taggiga och bladen små och blanka. Tidigt på våren, ofta medan grenarna ännu är kala, kommer de skålformade, orangeröda till röda blommorna på upp till cirka 4 cm; enstaka blommor kan komma senare under sommaren. På hösten mognar små, gula, äppelformade frukter med en kraftig doft. De kan användas till gelé och saft, men kärnorna innehåller giftiga ämnen och ska tas bort, och frukterna är inte till för djur. I Japan heter arten kusaboke. Som bonsai uppskattas den för de tidiga blommorna och den täta förgreningen. Fröplantor är inte likadana: Blomfärg och växtsätt kan variera, och de blommar oftast först efter 3–5 år.

Förökning

Fröna behöver en kall period innan de gror. Lägg dem i ljummet vatten i 24 timmar, blanda dem med lätt fuktig sand i en sluten påse och ställ påsen i kylskåpet vid cirka 2–5 °C i 2–3 månader – inte i frysen. Titta till påsen varannan vecka; gror några av fröna redan, sås de genast. Så sedan fröna cirka 1 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull och håll dem jämnt fuktiga vid cirka 15–20 °C. De första groddplantorna brukar visa sig efter 3–4 veckor; inte alla frön gror. När groddplantorna har fått sina

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Placering och ljus

Liten rosenkvitten ska stå ljust till soligt från vår till höst – i full sol blommar den bäst. I halvskugga växer den bra men sätter färre blommor. Groddplantor som har såtts inomhus vänjs gradvis vid att stå ute och flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Håll odlingsmediet jämnt fuktigt under växtsäsongen, men undvik att det står blött. Vattna ordentligt när ytan nästan har torkat; på vintern vattnas sparsamt. Från det att blomningen är över till och med september ges flytande bonsainäring var tredje vecka; organisk långtidsnäring går också bra.

Odlingsmedium

Liten rosenkvitten är inte krävande, men odlingsmediet ska vara väldränerat. Färdig bonsaijord är en bra grund; till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vart annat till vart tredje år, antingen tidigt på våren eller på hösten efter lövfällningen.

Beskärning

Låt de unga plantorna växa fritt de första åren så att de blir kraftiga. Blomknopparna sitter på korta sidoskott från året innan. Den viktigaste beskärningen görs därför direkt efter blomningen: Skär tillbaka de långa skotten och forma busken. När nya skott har bildat 5–6 blad under sommaren kortas de in till 2–3 blad. Om du skär tillbaka alla skott kraftigt på hösten tar du också bort nästa vårs blommor. Rotskott som busken bildar kan tas bort efter lövfällningen eller vid omplantering. Använd handskar – taggarna är vassa.

Övervintring

Liten rosenkvitten är härdig och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt busken stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa busken i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver den inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska busken åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.